

Živ spaljen s brevijarom u ruci

dr. fra **Tadija** **KOŽUL**

36 godina
magistar klerika u gimnaziji u
Širokom Brijegu
Franjevačka hercegovačka
provincija - Mostar

Roden je 20. srpnja 1909. u Mokrom kod Širokog Brijega, od oca Bože i majke Anđe, rođ. Vrljić. Franjevačku klasičnu gimnaziju završio je na Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru i Freiburgu. Za svećenika je zaređen 1933. u Mostaru. Studirao je klasičnu filologiju i književnost u Zagrebu i diplomirao 1941. godine. Za vrijeme NDH radio je kao profesor klasičnih jezika u franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu, a pred kraj života bio je i magistar klerika, tj. osoba za odgoj budućih franjevaca.

Partizani su ga spalili u Širokom Brijegu 7. veljače 1945. godine.

Izveštaj o njegovom životu i stradanju dao nam je Jago Kožul, brat pok. fra Tadije, koji piše:

Tadija potječe iz siromašne obitelji. Otac je morao prodati vola da bi kupio bratu habit, tj. redovničko franjevačko odijelo. Bio je profesor latinskog i njemačkog jezika, a poznavao je i talijanski jezik. U Freiburgu je završio doktorat. Mladu misu je dao 1933. godine u Širokom Brijegu...

Fra Tadijin drugi brat, Ivan Kožul, zvani Đovana, ispričao nam je nešto više o pojedinostima ubojstva:

Večer prije ubojstva ja sam s još 36 ljudi i 4 svećenika, među kojima je bio i brat Tadija, bio u bunkeru gdje su pronađena tijela poginulih. Pokojni je odveden s grupom svećenika. Tijelo fra Tadije našao sam u bunkeru na stepenicama. Bio je pečen s izgorenim brevijarom (molitvenikom) u ruci. Prepoznao sam ga samo po dva prednja zuba koja su bila plombirana. Našao sam ga zajedno s pokojnim o. Borislavom Pandžićem, svezanib ruku i metkom u potoku...

Tako je ovaj mladi hercegovački fratar i intelektualac izgorio poput baklje s brojnim drugim profesorima i dacima. Titovi partizani su planirali uništiti Široki Brijeg, čuvenu gimnaziju i franjevački samostan, čija je duhovna snaga bila u velikom broju vrsnih i kreposnih franjevaca, profesora, odgojitelja i intelektualaca. Ukratko, trebalo je uništiti Široki Brijeg - tu tvrđavu katolicizma i hrvatstva u

Hercegovini, pa su u tom paklenom planu uništenja hrvatske i katoličke kulture prvi na udar došli franjevci koji su morali gorjeti po naređenju Tita i Partije. Tako je i fra Tadija, mladi doktor, profesor i odgojitelj izgorio i bio pretvoren u pepeo i prah!

Titovi partizani rušili su širokobriješko kamenje, ali ne toliko ono mrtvo materijalno kamenje, koliko ono živo - hercegovačke fratre, ne praveći razliku između 80-godišnjaka i 18-godišnjaka!

Zašto su ih partizani sve zapalili?

Prvi i glavni razlog je taj što su partizani, tj. komunisti tim zločinom uklonili sve one koji bi im na bilo koji način mogli smetati u budućoj vladavini nad narodom. Oni su bili svjesni da je Rusija iza njih, ali i to da su Angloamerikanci stali uz njih i da je konačno došao njihov čas. Sami će zavladatai Hrvatskom, a kako bi njihova vladavina bila bez smetnji, trebalo je pobiti svu hrvatsku mladost!

Izvori i literatura:

Iskaz Ivana Kožula, 16. 3. 1993.

Iskaz Jage Kožula, 16. 3. 1993.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 133-134.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hrvatske žrtve rata u Hercegovini*, Mostar, 1995., str. 21.